

ניצול בוטה: "100% מהנוער לא מקבלים את כל הזכויות בעבודה"

סקר של הסתדרות הנוער העובד והלומד מגלה את הנתונים המטרידים: אחד מכל עשרה דיווחו על שכר נמוך מהמינימום בחוק • 50% מהעובדים כלל לא מקבלים החזרי נסיעות

[ספי קצב](#)

9/6/2022, 17:09 עודכן 9/6/2022, 17:09

סיבות לדאגה: סקר של הסתדרות הנוער העובד והלומד מגלה כי 100% מבני הנוער לא מקבלים את מלוא הזכויות המגיעות להם בעבודה עפ"י חוק.

לפי הסקר, 62% מבני הנוער עבדו או חיפשו עבודה במהלך השנה החולפת; אחד מכל עשרה דיווח על שכר שעתי הנמוך מהמינימום בחוק, 56% לא מקבלים תלוש שכר באופן קבוע ו-50% מהעובדים שיש להם הוצאות נסיעה לעבודה, לא מקבלים החזרי נסיעות באופן קבוע.

עוד מגלה הסקר כי 69% מהצעירים מעוניינים לחסוך לעתיד, 54% רוצים להשתמש בכסף עבור קניות ובילויים וכ-30% יצאו לעבוד כדי לממן טיסה לחו"ל ולימודים.

לקראת חודשי הקיץ והעלייה הצפויה בשיעורי הנערים והנערות שעתידיים להצטרף לשוק העבודה, ערכו בהסתדרות הנוער העובד והלומד סקר, אשר בוחן את נתוני ההעסקה של בני נוער בגילי 14-19 בישראל.

הסקר, שנערך ע"י מכון גיאוקרטוגרפיה, מספק אומדן בנוגע להעסקת בני נוער בישראל - שכר, תמיכת ההורים ומודעות לזכויות המגיעות לבני נוער עובדים - ואף מברר את עמדותיהם ביחס לשוק העבודה ואת הידיעות שלהם בנוגע לזכויות ולחוקי עבודה.

לא קיבלו תלושים

מתוצאות הסקר עולה למשל כי בקרב גילי 14-15, שכבה פגיעה במיוחד, 88% לא קיבלו תלוש שכר באופן קבוע. מעבר לכך שזה מנוגד לחוק, העובדה כי מעסיקים רבים לא מעבירים תלושי שכר באופן מסודר עלולה לאפשר מצבים של ניצול בעבודה ופגיעה בזכויות סוציאליות של בני הנוער.

כשני שלישים מבני הנוער דיווחו כי הם עובדים כיום או עבדו בשנה האחרונה, ושיעור בני הנוער שעובדים כיום או עבדו בשנה האחרונה גבוה יותר בקרב נערות ובגילי 18-19.

אורי מתוקי, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות הנוער העובד והלומד: "בני הנוער הם מהקבוצות המוחלשות ביותר בשוק העבודה, בין היתר עקב היעדר הכשרה מקצועית, פער גילאי מהמעסיק, תחלופה גבוהה ועוד. כדי להישמר מפני ניצול בעבודה ופגיעה בזכויות שלכם, העובדים והעובדות הצעירים, אנחנו ממליצים בחום להשתמש באפליקציה הייעודית 'עבודה+', שיצרנו לשם כך.

חדשות מהארץ והעולם בארץ

הסתדרות הנוער העובד והלומד חושפת נתונים משנת 2022 המציגים תמונה עגומה של ניצול נוער במקומות עבודה. כמיליון שקלים הוחזרו עד כה לעובדים בנוצלו, זאת בזכות הפניות הרבות להסתדרות

הנוער העובד והלומד

חג האחד במאי, הנוער העובד והלומד (צילום: הנוער העובד והלומד)

הסתדרות הנוער העובד והלומד חושפת נתונים מהשנה האחרונה, המציגים תמונה עגומה של ניצול נערים עובדים בישראל. בזכות הפניות הרבות להסתדרות, הושבו כמיליון שקלים לעובדים שנוצלו.

63% מבני הנוער, שהם כ-450 אלף בני נוער לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עובדים או עבדו במהלך שנת 2019. מדובר על עלייה משמעותית מממצאי המחקר הקודם, שנערך בשנת 2014, אז דיווחו כ-36% מבני הנוער כי הם עובדים או עבדו באותה שנה.

עבודת בני הנוער מאופיינת בתחלופה גבוהה ובכושר מיקוח נמוך הנובע ממחסור בהכשרה ובהיצע עבודות מספיק. השילוב של כל אלה הופך את בני הנוער העובדים לאחת האוכלוסיות המוחלשות ביותר בשוק העבודה הישראלי ועל כן המנוצלות ביותר.

מרבית בני הנוער חשופים לניצול ולהפרות חוק והם מוצאים את עצמם חסרי מגן - מקרי הניצול, קטנים כגדולים, מופיעים בכל פינה ובכל ענפי העבודה.

במהלך שנת 2022, התקבלו אלפי פניות להסתדרות הנוער העובד והלומד בעקבות ניצול בעבודה. כ-2% מהפונים היו מתחת לגיל 14 – הגיל המינימלי להעסקה, 10% היו בין הגילים 14-15, 31% בין הגילים 16-17 ו-35% בין הגילים 18-20.

63% מהפונים התלוננו על בעיות בתשלום השכר – הלנת שכר, תשלום שכר נמוך מהמינימום וכדומה. 47% התלוננו על חוסר בתשלום זכויות סוציאליות – שעות נוספות, חופשה וכו'. 40% התלוננו על פיטורים שנעשו שלא כדין.

האיסור על העסקת נוער באתרי בנייה יפוג ביולי; יוזמיו דורשים להפוך אותו לתקנה קבועה

עבודת נוער באתרי בנייה נאסרה בעקבות מותם של 6 נערים עובדים בשנתיים | ד"ר הדס תגרי, מיוזמות החקיקה: "התקנה הוכחה כהצלחה יוצאת דופן, שהביאה לעצירתה המוחלטת כמעט של התופעה המחרידה של מותם ופציעתם של נערים באתרי בנייה"

עובד באתר בנייה (צילום: יונתן זינדל/ פלאש 90)

ניצן צבי כהן

עדכון אחרון: 18.04.2023 | 10:32

תוקפה של התקנה האוסרת על עבודת בני נוער באתרי בנייה צפוי לפוג ביולי. החוק נחקק כהוראת שעה ב-2018, אחרי שנתיים שנהרגו בהן שישה בני נוער באתרי בנייה ברחבי הארץ.

מנהלת הקבוצה למאבק בתאונות בניין ותעשייה, ד"ר הדס תגרי, שהייתה מיוזמות מהלך החקיקה לאיסור כניסת בני נוער לאתרי בנייה, פנתה בנושא לשר העבודה יואב בן צור, וקראה לקידום מהיר של תקנה קבועה שתמשיך לאסור על העסקת בני נוער באתרי הבנייה ואף על כניסתם אליהם.

"בחמש השנים שחלפו הוכחה התקנת התקנה כהצלחה יוצאת דופן, כשהביאה לעצירתה המוחלטת כמעט של התופעה המחרידה של מותם ופציעתם של נערים באתרי בנייה, וככל הידוע גם לעבודתם בהם", כתבה תגרי לשר. "הנורמה שעל פיה אין מקום לעבודתם של נערים באתרי הבנייה המסוכנים השתרשה בענף כמובנת מאליה, ונראה שאין עוד מי שחולק עליה כיום". תגרי הוסיפה שהתקנה צפויה לפוג דווקא במהלך חופשת הקיץ מבתי הספר, תקופה שהיא מסוכנת במיוחד בהיבט זה.

"אתרי הבנייה הם ממקומות העבודה המסוכנים ביותר בישראל. טוב נעשה שהוחלט שבני נוער לא יעבדו בהם", אומר ל"דבר" אורי מתוקי, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות הנוער העובד והלומד, שעוסקת בזכויות נוער בעבודה. "בני נוער הם מהאוכלוסיות הפגיעות ביותר בשוק העבודה, ויש לשמור עליהם מכל משמר ולקבוע את התקנה שאוסרת עבודת נוער באתרי בנייה באופן קבוע".

התקנות הגיעו בעקבות מותם של שישה נערים עובדים בשנתיים: בדצמבר 2015 נהרג מוחמד עליאן, בן 17 מעראבה, שהתחשמל למוות באתר בנייה בעפולה. באוגוסט 2016 נהרג בן 16, תושב השטחים, אחרי שנפל מגובה באתר בנייה בתל אביב. בדצמבר 2016 נהרג עלי אלדג'מין, בן 17 מהכפר א-סמוע ליד חברון, אחרי שנפל מגובה באתר לבניית מחסן לוגיסטי באזור התעשייה חפץ חיים. במאי 2017 נהרג אמיר אבו אלרוב, בן 17 תושב יפיע, לאחר שנלכד בתעלת ניקוז שקרסה במהלך עבודות תשתית במודיעין. באוגוסט 2017 נהרג מוחמד אמארה, בן 16 מכפר כנא, שנפל מפיוגומים שקרסו באתר בנייה בנהריה. בנובמבר 2017 נהרג מחמוד חסין כנאענה, בן 17 מעראבה, שנפל מגובה באתר בנייה בטבריה.

מתוך אתר דבר - <https://www.davar1.co.il/429838/>

חדשות / חינוך

עבודת נערים בקיץ - על מי אתם עובדים?

יוקר המחיה דוחף יותר בני נוער לעבוד בחופש הגדול • חלקם יפגשו בפעם הראשונה מעסיקים שעלולים לנצל אותם • תלמיד: "זה מבחינתי ספתח לחיים האמיתיים"

נועם (דבול) דביר

,06:37 ,18/6/2023

נערים עובדים בקיץ. צילום: יהושע יוסף

שנת הלימודים בבתי הספר העל-יסודיים מגיעה לסיימה, ומאות אלפי בני נוער ייצאו לחופש הגדול. רבים מהם ילכו לעבוד, במקום לשחות בים או בבריכה, לטייל ולבלות, או לצפות בטלוויזיה.

חלק מהתלמידים הבוגרים עובדים במהלך כל השנה, ואחרים ייכנסו בפעם הראשונה אל מעגל התעסוקה כדי להרוויח כסף מעבר לדמי הכיס. אחת הסיבות לכך היא יוקר המחיה שאינו פוסח על אף בית בישראל - ומשפחות רבות מתקשות להתמודד עימו.

נערים עובדים בקיץ

ענפי התעסוקה הפופולריים ביותר הם שירות ומזון לסוגיהם (קייטרינג, מסעדות) מכירה בחנויות ובדוכנים בקניונים, הדרכה (למשל בקייטנות) והפעלת מתקנים בפארקי שעשועים.

אבל מעבר לכך, בני נוער מועסקים במגוון ענפים. לעיתים משרדים ממשלתיים וחברות מסחריות גדולות פותחים את דלתותיהם בפני ילדי העובדים. נוסף על כך, רשויות מקומיות רבות עורכות ירידי תעסוקה ומציעות עבודה בגופים עירוניים וגם בעסקים מקומיים.

עובדים בקיץ? כך תשמרו על עצמכם:

גלו אחריות - חשוב שתעמדו בדברכם, שתגיעו בזמן ושיהיה אפשר לסמוך עליכם. בזמן העבודה - לא להתלבש ברישול ולא לשוחח בטלפון.

אסור למעסיק לבקש מכם לעבוד בשעות הלימודים - אם עבדתם יותר מ-6 שעות, המעסיק חייב לתת לכם 45 דקות הפסקה (מתוכן חצי שעה ברצף). כמו כן, אסור לו לדרוש מכם לעבוד בשבת אם אתם לא מעוניינים בכך.

* טיפים נוספים נמצאים באפליקציית עבודה+ של הסתדרות הנוער העובד והלומד

תעדו הכל - תעדו את שעות העבודה שלכם, רשמו את כל הכסף שעבר בפועל, שמרו את התלושים וצלמו את ההתכתבויות בווטסאפ על המשמרות ועל תנאי העבודה שלכם.

התלמדות וימי ניסיון נחשבים עבודה לכל דבר, ומגיע לכם לקבל עליהם שכר מינימום לפחות.

למעסיק אסור על פי חוק לקנוס אתכם ולנכות לכם מהשכר - על שבירת כלים ועל קבלת שטרות מזויפים, למשל.

דעו אצל מי אתם עובדים - שם וטלפון של איש קשה שם החברה ומספר החברה.

דרשו דף רשמי עם תנאי העבודה שלכם (זה נקרא "הודעה לעובד", הוא מגיע לכם על פי חוק) - זה עוזר להימנע ממצב שבו משלמים לכם פחות בטענה שזו אי-הבנה.

דאגו לקבל תלוש שכר בכל חודש - מקום העבודה מנפיק לכם תלוש שכר עד 10 בחודש הבא. ככה אפשר יהיה להבין על מה קיבלתם כסף ואם חסר לכם כסף בשכר.

לרוב מי שלוקחים חלק בזה יקבלו שכר הוגן על פי החוק, אלא שתחום עבודת בני נוער כולל גם לא מעט ניצול - גם בנוגע לגובה השכר ולמשך שעות העבודה. מעסיקים רבים אינם משלמים שכר על התלמדות (דבר שאינו חוקי), לא מוציאים תלוש שכר או מותירים את בני הנוער לעבוד עד השעות הקטנות של הלילה, הרבה מעבר לשעות העבודה המותרות בחוק.

דניאל גילמן, בן 17 וחצי מראשון לציון, עובד במתחם של עיריית ראשון לציון שמעסיק בני נוער. הוא משמש צלם מגנטים ומדריך בימי הולדת. "אני עובד בחופש כי יש לי זמן פנוי, ובעיניי זו אחלה דרך להעביר את הזמן ולהרוויח כסף. זאת לא הפעם הראשונה שאני עובד בחופש הגדול, בעבר עבדתי בקייטנה עם ילדים. את הכסף אני כרגע חוסך ומתכוון להשתמש בו בעתיד, זה מבחינתי יהיה הספתח לחיים האמיתיים".

רוב החברים שלך עובדים בחופש?

"זה די נהוג אצלנו. אנחנו רוצים להיות עצמאיים ולשלם על שיעורי הניגה, על קניות, על טיסות לחו"ל או על מכשיר טלפון חדש. המשפחות כמונן תומכות בזה".

שוק עם ניצול

סקר שבחן בעבר נתוני העסקה של בני נוער בגילים 14-19 בישראל הראה כי אחד מכל עשרה נערים עובדים דיווח שהוא מקבל שכר שעתי מתחת לשכר המינימום הקבוע בחוק. עוד עלה כי 77 מיליון שקלים נגזלים בכל שנה מהנערים והנערות העובדים. כמו כן, 56% מבני הנוער שעבדו לא קיבלו תלושי שכר באופן קבוע.

שכר המינימום ושעות נוספות

אסור לשלם לכם פחות מזה

גיל	שכר מינימום לשעה	שעות נוספות 9-10	השעה ה-11 והלאה או שבת
עד 16	ש' 22.54	ש' 28.18	ש' 33.82
מ-16 עד 17	ש' 24.15	ש' 30.19	ש' 36.23
מ-17 עד 18	ש' 26.73	ש' 33.41	ש' 40.10
מ-18 ומעלה	ש' 30.61	ש' 38.26	ש' 45.92

אינפו שכר, צילום: GettyImages

"אחד הדברים שכמעט כולם נתקלים בו בצורה כזאת או אחרת היא פגיעה בזכויות בעבודה", אומר רכז המחלקה המשפטית בהסתדרות הנוער העובד והלומד, עמוס פרמון. "חלק מהמקרים נובעים מחוסר ידע של המעסיק ביחס לזכויות הייחודיות שיש לבני נוער. הבעיה היא שבני נוער מפחדים להתלונן. הרבה פעמים הכניסה שלהם לעולם העבודה היא הפעם הראשונה שבה הם פוגשים מבוגרים, שבניגוד להוריהם או למורים בבית הספר, זה לא תפקידם לשמור או לגונן עליהם".

לדבריו, בני הנוער העובדים מגיעים מכל העשירונים הכלכליים בחברה. "למעשה, יותר מ-62% מבני הנוער לוקחים חלק בשוק העבודה", מסביר פפרמן. "חלק עובדים כדי לסייע בפרנסת המשפחה וחלק במטרה להגיע לעצמאות כלכלית. מה שכן, בני נוער ממשפחות פחות מבוססות עובדים בהיקפים יותר גדולים - כי הם מקבלים פחות תמיכה מהבית או צריכים לסייע להורים".

נערים עובדים בקיץ, צילום: יהושע יוסף

עבודה בשביל המסע

חלק מהכסף שירוויחו בני הנוער העובדים נועד, בין השאר, לממן את המסע לפולין בשנת הלימודים הבאה. מדובר במסע שעלותו אלפי שקלים ולא כל ההורים יכולים לעמוד בעומס הכלכלי. משום כך, עיריית נוף הגליל (שזכתה בשבוע שעבר בפרס החינוך הארצי), ממשיכה זו השנה הרביעית להעסיק תלמידים בחופש הגדול ובתמורה משלמת חלק מהוצאות המסע.

בפרויקט השנה יועסקו בנוף הגליל 250 בני נוער תושבי העיר, שצפויים לצאת כבר באוקטובר הקרוב למסע לפולין. הם יעבדו בשכונות מגוריהם, יצוותו לעובדי אגף חזות העיר ויועסקו בין היתר בעבודות ניקיון ושיפור פני העיר. התלמידים יעבדו במשך שבוע-שבועיים לבחירתם, חמש שעות בכל יום.

"המטרה היא לא הצורך להעסיק עובדי ניקיון, אלא הצורך לחזק בקרב בני הנוער ערכים חברתיים חשובים" אומר ראש העיר, רונן פלוט. "זו הזדמנות לחזק את הערכים שפחות מקבלים ביטוי במהלך השנה, כמו עבודת כפיים, הערכה למקום עבודה באשר הוא, יחס מכבד לאנשים שמתפרנסים מעבודה פיזית, וגם מסרים של חשיבות השמירה על ניקיון הסביבה".

תלמידת תיכון אורט אלון בעיר, לינור סטרוגץ בת ה-17: "במהלך שנת הלימודים עבדתי בענף המזון, אבל בחופש הגדול החלטתי להצטרף לחברים שלי מהבית ספר ולעבוד בעירייה. זו בעיניי חוויה, לעזור לעיר וגם להיות עם החברים. ההורים מאוד תמכו, הם יודעים שעבורי זו תהיה חוויה. אני חושבת שבני נוער צריכים לעבוד כדי שלא הכל ייפול על ההורים. אנחנו כבר ילדים גדולים, ולא תמיד צריך לקנות לנו הכל. אנחנו צריכים לעשות לעצמנו, ויש לזה ערך מוסף. זה מכין אותך לחיים ומלמד אותך לעבוד קשה כדי להשיג את מה שרוצים".

מתוך "ישראל היום" - <https://www.israelhayom.co.il/news/education/article/14290826>